

neri instrumentiști, dintre care s-a evidențiat mai ales Alexandrina Zorleanu la pian (sau clavecin), mereu dispusă să abordeze cele mai variate stiluri ale muzicii contemporane, alături de Alexandru Gavrilovici și Eduard Popa la vioară, Flora Ghiulamilă la violă și Dan Cavassi la violoncel. Aportul lor — în funcție de cerințele partiturilor interpretate — a fost mai consistent în piesele contemporane decât în cele preclasice, la care s-a făcut resimțită o oarecare lipsă de grijă pentru punerea la punct a detaliilor.

Dacă, în ansamblu, recitalul a constituit o veritabilă performanță pentru Aurelian-Octav Popa nu este mai puțin adevărat că, pentru public, urmărirea cu atenția concentrată a părții a doua a constituit — de la un moment dat — o problemă. Oricât de excepțională ar fi realizarea unui muzician de talia solistului nostru, audierea succesivă a atîtor piese contemporane pentru clarinet duce în mod inevitabil la o senzație de sașietate și de oboseală. Iată o impresie pe care o supunem artistului, ca temă de reflecție înainte de alcătuirea unor viitoare programe de recital.

Dan Grigore

Printre pușinii interpreți (nu numai din generația tînără ci și din cea matură) capabilă să umple sala Ateneului la un recital se numără și Dan Grigore, pianist care și-a atras de la primele apariții simpatia și încrederea publicului bucureștean. Aprecierea aceasta este fără îndoială pe deplin îndreptățită, căci tînărul artist prezintă întotdeauna programe interesante, substanțiale, pregătite cu minuțiozitate și vădînd preocuparea de a face din virtuozitatea tehnică nu un scop în sine, ci un mijloc pus în slujba expresiei.

Aceste coordonate ale artei lui Dan Grigore au caracterizat și recitalul său, inițiat cu originalul *Carillon nocturne* al lui George Enescu, o sugestivă evocare a sonorității unor clopote care preced cele douăsprezece lovituri, anunțînd miezul nopții. Punctul următor al programului a constituit totodată și reușita majoră a seriei. Selecționînd șase din cele 24 de Preludii ale lui Debussy (patru din *Caietul I* și două din *Caietul al II-lea*), Dan Grigore a dovedit din capul locului un criteriu de alegere personal, axat pe considerente de afinități expresive și nu pe dorința de a-și asigura succesul prin prezentarea paginilor celor mai populare (au lipsit din selecția sa atît *Catedrala scufundată*, cît și *Fata cu păr bălai*, *Trubadurii*, *Serenada întreruptă*, *Colinele din Anacapri*, *Dansul lui Puck*, *Poarta vinului*, *Focul de artificii*, adică tocmai piesele de mare circulație în programe de recitaluri). Dacă, totuși, *Preludiile* interpretate au găsit ecou în sensibilitatea ascultătorilor, aceasta dovedește marea disponibilitate a lui Dan Grigore de a pătrunde în esența acestor miniaturi programatice, de a le evidenția textura luminoasă, transparentă, de a crea o atmosferă puternic evocatoare, folosind o subtilă paletă coloristică (de pildă în gravitatea atmosferei din *Dansatoarele din Delfi*, în sunetele atît de economice din *Pași pe zăpadă* sau în imaginea unduitoare din *Ondine*).

Tot șase *Preludii* a ales Dan Grigore și din cele 24 ale lui Scriabin, concepute ca un ciclu destinat să parcurgă toate tonalitățile spectrului muzical, de la *Do major* la *do minor*, alternînd majorul cu minorul. Sînt piese fermecătoare, scrise la începutul carierei compozitorului și care se situează la polul opus față de marile sale creații tîrzii, impregnate de o problematică filozofică. Interpretarea lor a fost pe măsura intențiilor autorului, dovedind o gîndire matură în raport cu aceste piese de factură post-chopiniană, care predispun ușor la excese romantizante.

Partea a doua a recitalului a fost în întregime dedicată lui Chopin, din opera căruia pianistul a ales trei *Studii*, două *Mazurci* și două *Scherzo-uri*. În ansamblu, aceste pagini au fost parcurse cu acea alură improvizatoare, specifică muzicii marelui romantic polonez, cu simț poetic și cu o expresie pasionată. În pasajele care solicită din plin vitezele digitale, precizia execuției a fost însă, pe alocuri, în suferință; sub impulsul exuberanței tîneresci, pianistul a depășit uneori și limitele muzicalității în *fortissime*, atacate cu un exces de violență. Sînt obiecții ușor corectabile, cărora Dan Grigore va ști desigur să le găsească remediul în viitor.

A fost o seară de indiscutabil interes artistic, care a confirmat drumul ascendent al unui pianist serios, sensibil, preocupat în permanență de îmbogățirea repertoriului său cu lucrări consistente și de găsirea unor mijloace de expresie personale. Este de așteptat ca evoluția carierei sale să urmeze și pe plan internațional un curs corespunzînd remarcabilelor sale merite artistice, care îl situează astăzi în primele rînduri ale pianistilor români.

EDGAR ELIAN

Dragoș Cocora

Printre recitalele programate la Ateneul Român — Sala Studio — la începutul lunii mai, s-a aflat și cel susținut de concert-maestrul Filarmonicii din Timișoara, violonistul Dragoș Cocora, acompaniat la pian de Ileana Cocora.

A fost de fapt primul recital la București al violonistului, întrucît, în ultimii ani, l-am ascultat ca prim violonist în Cvartetul de coarde al Filarmonicii din Iași.

D. Cocora s-a prezentat publicului bucureștean cu un program în care a inclus *Sonatina* de Mircea Chiriac, *Sonata II în sol minor* op. 13 de Edward Grieg și *Sonata în Mi bemol major* op. 18 de Richard Strauss. După cum se vede, un program alcătuit cu grijă din piese nu prea des întîlnite în alte recitale.

Mă refer în mod special la *Sonata* de R. Strauss, foarte dificilă din punct de vedere al realizării unității stilistice, întrucît conține tendințe aparținînd diferitelor etape ale evoluției autorului, greu de înche-gat într-o unică linie muzicală. De aici și problemele dificile pentru interpreți în legătură cu frazarea și tehnica instrumentală propriu-zise.

Spre cînstea lor, soții Cocora ne-au redat *Sonata* într-o formă artistică de înalt nivel.

Cu deosebită vervă și înțelegere a fost interpretată binecunoscuta *Sonatină* a lui Mircea Chiriac.

Unele mici echivocuri de intonație la prima parte s-au datorat probabil emoției inerente debutului, dar mai ales insuficienței acomodării cu acustica destul de dificilă a sălii.

În altă ordine de idei, îmi face plăcere să constat valabilitatea unui opus nu prin ceea ce „se spune” despre lucrare, ci prin frecvența ei în sala de concert.

Privind prin această prismă, prima și ultima parte a *Sonatinei* mi se par și acum — după trecerea mai multor ani — cele mai reușite.

Am lăsat la urmă aprecierea despre *Sonata* de Grieg, întrucît vreau să remarc că interpreții au găsit o modalitate proprie de a îmbina logica gândirii și structurării materiei sonore, cu fluxul expresiv, romantic prin excelență și de aceea greu de stăpînit.

În general, recitalul a constituit o bună carte de vizită pe care o așteptăm onorată și în viitoarele apariții.

DUMITRU BUGHICI

Aurelia Diaconu

Debuturi, afirmări, confirmări, aceste cuvinte erau tipărite cu litere mari pe afișul ce anunța un recital de arii și lieduri, dat de soprana Aurelia Diaconu, acompaniată la pian de Marilena Ilea și de o mică formație instrumentală.

Prin acest titlu se atrăgea într-un mod discret atenția celor interesați asupra caracterului de experiment al manifestării anunțate.

Și într-adevăr, concertele date în cocheta sală Studio a Ateneului nu sînt altceva decît încercări, experiențe. Ne-am mirat, deci, cum de a fost programată aici o cîntăreață care a dat mai multe recitaluri reușite la Sala mică a Palatului și care a participat ca solistă la multe concerte vocal-simfonice — este adevărat, majoritatea în orașele de provincie — o artistă care are la activul ei o îndelungată experiență artistică. Dar, să trecem peste acest lucru „fără importanță”, cum desigur vor replica organizatorii concertului. Ce importanță are *unde* cînti, important este *cum* cînti. Da, așa este, dacă sîntem obiectivi. Dar sîntem întotdeauna? Nu cumva, datorită experienței acumulate, nu luăm în serios un asemenea afiș mai cu seamă cînd manifestarea este și programată cu două ore înaintea concertului vestitei orchestre „Bach” din Leipzig? De...

Lăsînd la o parte această „picătură amară” administrată interpreților de către Filarmonică am putut constata că numerosul auditoriu a părăsit sala cu o mare satisfacție. A fost în mod cert un concert de aleasă ținută artistică. Trebuie observat cu cită grijă a fost întocmit programul: Händel: 4 Arie germane; Hugo Wolf: 4 lieduri pe texte de Möricke; Mussorgski: ciclul de cîntece *Camera copiilor* și, în primă audiție, Felicia Donceanu: Cantata pentru soprană și un grup de instrumente „Mai sînt încă roze”. Fără doar și poate, o alcătuire reușită. În afară de piesele lui Händel, toate celelalte au o

trăsătură comună: sînt lucrări care emană un umor fin, evocă stări sufletești dintre cele mai subtile care alternează cu rapiditate uimitoare. Deci, lucrări ce reclamă o deosebită abilitate vocală, adaptare rapidă la noua situație sonoră cerută de partitură, în sfîrșit, inteligență interpretativă. Cîntăreața a răspuns prompt tuturor acestor cerințe. Mai mult, a reușit să închege toate acele fragmente, sau mai bine spus, fragmentări melodice într-un flux continuu, a reușit să conducă pe ascultător prin toate acele stări zugrăvite de compozitor. Cităm din liedurile lui Wolf în special *Rămas bun* și *Mesajul berzelor*, redată într-un fel, care se apropie de ideal. Punctul culminant însă l-a constituit ciclul lui Mussorgski. Nici nu încerc să redau prin cuvinte ce am simțit atunci. Știu numai un singur lucru, că am gustat una dintre acele clipe muzicale cu care nu te întîlnești prea des în viață. Uitîndu-mă la cei din jurul meu mi-am dat seama că și ceilalți au fost captivați. Nu știu pe care să-l remarc în special? *Cu păpușa*, *Cărăbușul*, *Cu căluțul de lemn* sau *Motanul hoț*? Nu știu!

Dacă ne-am ocupat mai mult de Wolf și Musorgski nu înseamnă că Händel n-a fost redat la fel de bine. Dimpotrivă! Dar, cel puțin pentru noi, aceasta nu a constituit o surpriză, întrucît mai cunoșteam realizările interpretei în stilul baroc, pe care-l stăpînește ideal.

În fine, am ajuns la un punct nu mai puțin interesant: e vorba de cantata Feliciei Donceanu. Compozitoarea a scris multe lieduri frumoase, agreate atît de public cît și de interpreți. Noua cantată nu este mai puțin valoroasă chiar dacă nu putem numi *frumoase* toate cîntecele scrise pe versuri de Mace-donski din care cantata este constituită. Dar, muzica pouă nu mai reclamă azi acest epitet. *Interesant* este, poate, mai adecvat. Felicia Donceanu a încercat să păsească cu această lucrare pe un drum nou. Se poate urmări, mai ales în primele cîntece, preocuparea autoarei pentru limbaj. Însă cu cît a progresat în timp și importanța ea a uitat — și bine a făcut — ce și-a propus și a folosit limbajul ei propriu, bine profilat, interesant și frumos deopotrivă. Ca rezultat, muzica ultimelor cîntece este mult mai naturală, mai simplă, respirînd gingășie, seminătate, umor subtil și pe alocuri un charme cuceritor. *Rondelul rozelor de august*, *Valțul rozelor*, dar mai ales *Guzla* cu darul de a încînta.

Și în această lucrare, Aurelia Diaconu s-a arătat la înălțime, în dubla postură de cîntăreață și de „dirijor”. Ea a fost ajutată cu eficiență artistică de o mică formație: Nicolae Maxim și Andrei Cristofor-flaut, Octavian Morea-violoncel, Luminița Ghencea-celestă, Pace Constantinescu, Viorica Ciurilă, Ana David și Traian Sasu-percuție.

Îngrijit, acompaniamentul la pian al Marilenei Ilea.

Deci o *Confirmare* (scrisă cu litere mari)!

ANDREAS PORFETYE